
Формування безпечної поведінки в учнів із порушеннями зору в умовах війни та дистанційної освіти

(з досвіду роботи Комунального закладу «Харківська спеціальна школа ім. В. Г. Короленка» Харківської обласної ради)

Андрій Орлов

У збройних конфліктах питання збереження закладів освіти як безпечного простору є надзвичайно гострим. У 2015 році ООН розробило Декларацію про безпеку шкіл, яку станом на 2022 рік підписали 109 країн, серед яких немає росії. Сьогодні ж в Україні ця країна-агресор розглядає заклади освіти як об'єкти для обстрілів.

За інформацією Міністерства освіти і науки України, станом на 21 лютого 2023 року від бомбардувань та обстрілів пошкоджень зазнали 3218 закладів освіти, з них 441 зруйновані повністю [2].

Під час військових дій та ще тривалий час після їх закінчення заклади освіти в Україні працюватимуть у нових для себе вимогах до безпечного освітнього середовища. Облаштування укриттів і організація безпечного освітнього простору в школі – одне з найважливіших завдань для директора.

Заклади освіти, керівники та педагоги закладів освіти України й Харківщини тримають свій освітній фронт, продовжуючи працювати у важких умовах війни, формують унікальний педагогічний досвід, переосмислюють роль освіти, її ціннісні складники та беруть на себе новий рівень відповідальності. У цих умовах керівники та педагоги спеціальних шкіл застосовують не тільки набутий педагогічний досвід, а й новітні методи освіти учнів з особливими освітніми потребами.

Освітній процес у спеціальних школах вкотре зазнає змін. Насамперед, більш актуальними стають питання безпечного та доступного освітнього середовища для учнів з особливими освітніми потребами. Створення безпечних умов для учнів і працівників є першочерговим завданням засновників і керівників шкіл.

У 2022/2023 навчальному році Комунальний заклад «Харківська спеціальна школа ім. В. Г. Короленка» Харківської обласної ради працює в дистанційному режимі за рішенням педагогічної ради школи та у зв'язку з пошкодженням будівлі закладу [1]. Освітній процес проводиться за допомогою сервісів дистанційної освіти: Інструмент Googleclassroom, Сервіси Google: Meet, Google Диск, YouTube, GoogleФорми, Національна освітня платформа «Всеосвіта», Освітній проєкт «На урок» та ін.

Учні нашої школи перебувають у 16 країнах Європи та 7 областях України. У повсякденному житті діти пересуваються вулицями міст, селищ і стикаються з різними видами небезпеки, які можуть стати перешкодою або загрозою для людини з порушеннями зору. Особливої уваги потребують учні, які перебувають на окупованій території або в містах, що дуже близькі до зони бойових дій. Вихователі та вчителі школи завжди на зв'язку з учнями, проводять постійну роботу щодо безпеки учнів через виховні заходи, бесіди, конкурси та особисте спілкування [1, с.1-30].

Щоденно на онлайн-заняттях педагоги школи пояснюють і повторюють з учнями правила безпечної роботи в інтернеті та правила поведінки на вулицях, а

також основи безпеки під час повітряної тривоги й загрози артобстрілу; проговорюють із дітьми та батьками алгоритм дій під час пересування до бомбосховища та перебування в бомбосховищі.

Щотижня в Googleclassroom у курсі *виховна робота* для учнів викладаються бесіди щодо правил поведінки під час війни та правил поведінки на вулицях міста. Бесіди розробляються з урахуванням вікових особливостей учнів (рис.1).

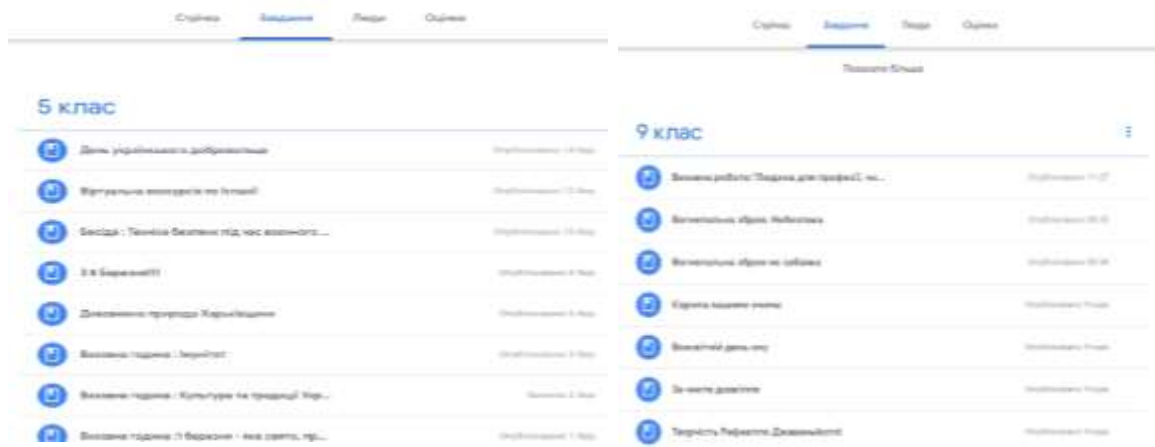

Рис. 1. Бесіди щодо правил поведінки під час війни та правил поведінки на вулицях міста

Учні та батьки також мають змогу пройти конкурси на освітніх платформах, які в ігровій формі дозволяють дітям закріпити знання щодо безпеки під час війни, або закріпити знання правил дорожнього руху. Педагоги для проведення конкурсів використовують освітню платформу «Всеосвіта», де вже розроблені тематичні конкурси для учнів різних вікових категорій.

У жовтні – грудні 2022 року та в січні – лютому 2023 року педагогами школи були проведені такі конкурси: «Безпека на дорозі» (для учнів 3 – 9 класів), «Правила дорожнього руху» (для учнів 2 – 7 класів), «Безпека під час війни» (для учнів 3 – 9 класів).

Конкурс «Безпека на дорозі» – дистанційний конкурс для учнів 1 – 11 класів. *Мета* конкурсу: підвищити рівень правової свідомості та відповідальності учасників дорожнього руху. Це корисний і цікавий конкурс у форматі онлайн на тему безпечного та коректного поведіння на дорозі для учнів.

Кожний учасник зможе не лише перевірити власні знання з Правил дорожнього руху, але й підвищити загальну поінформованість. Конкурс складається з блоків тематичних питань, які охоплюють уміння орієнтуватися на вулиці за допомогою дорожніх знаків, а також систему правил поведінки під час дорожньо-транспортних ситуацій (рис. 2).

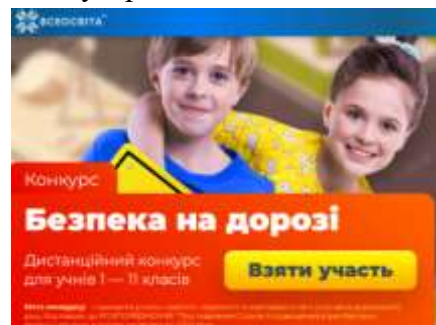

Рис. 2. Конкурс «Безпека на дорозі»

Участь у цьому конкурсі допомагає вчителям і вихователям створити оригінальну програму виховної години та провести корисний для ознайомлення позакласний захід. Батьки зможуть упевнитись, чи достатньо їхня дитина знає Правила дорожнього руху та наскільки швидко знаходить відповіді на питання, від яких залежить безпека в реальному житті. У конкурсі взяли участь 3 – 9 класи. Учні отримали дипломи 1, 2 та 3 ступенів і сертифікати за участь у конкурсі. Конкурс проводиться протягом навчального року.

Конкурс «Правила дорожнього руху». Мета конкурсу: підвищення уваги до дитячого дорожньо-транспортного травматизму; формування у дітей свідомого ставлення, навичок і стереотипів безпечної поведінки; закріплення необхідних знань про права й обов'язки пасажирів і пішоходів, навичок пильного сприймання оточення, правильної оцінки, аналізу різних життєвих ситуацій, здатності передбачати приховану небезпеку; удосконалення стійкості умовних рефлексів і сенсорної системи школярів, збалансованості їхньої рухової активності та обережної поведінки (рис. 3).

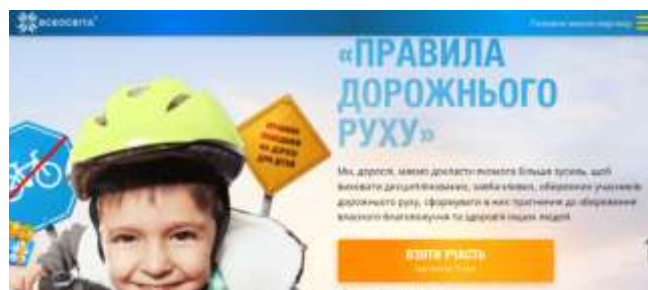

Рис. 3. Конкурс «Правила дорожнього руху»

У конкурсі взяли участь учні 2 – 7 класів. Вони отримали дипломи 1, 2 та 3 ступенів і сертифікати за участь у конкурсі. Конкурс проводиться протягом навчального року.

Конкурс «Безпека під час війни». Війну ніколи й ніхто не чекає, але коли вона приходить, то всі мають бути наготові. Дуже важливо слідувати правилам обережності, пильнувати за своїм здоров'ям і благополуччям своїх рідних, близьких, знати надважливі вказівки, які можуть урятувати життя. Організатори конкурсу розповідають дітям, що саме треба знати й робити під час війни, аби захистити себе не тільки фізично, а й в інформаційному просторі. Адже безпека під час війни починається саме з обізнаності!

Мета конкурсу: проінформувати дітей про алгоритм дій під час повітряної тривоги, комендантської години, вимушеної евакуації; навчити правил поведінки при виявленні незнайомих предметів, вибухонебезпечних снарядів, мін, уламків ракет чи зброї; закликати не піддаватися паніці, довіряти лише перевіреним офіційним джерелам; розвивати критичне мислення в процесі прогнозування можливої безпекової ситуації та прийняття грамотних рішень в умовах надзвичайного стану; ознайомити з ознаками найпоширеніших травмувань і способами надання домедичної та первинної медичної допомоги; сформулювати чітке уявлення послідовності правильних дій під час застосування ворогом ядерної, хімічної зброї, артобстрілів і замінувань території; зміцнити розуміння прямого зв'язку між згуртованістю, оперативністю, завбачливістю кожного українця чи українки та вірою в наближення перемоги для нашої України

У конкурсі взяли участь учні 5-6 класів. Вони отримали дипломи 1, 2 та 3 ступенів і сертифікати за участь у конкурсі. Конкурс проводиться протягом навчального року (рис. 4).

Коли дитина з особливими освітніми потребами, зокрема з порушеннями зору, відчуває себе в безпеці, рівень її тривоги знижується та «вмикаються» центри мозку, які відповідають за відтворення інформації та встановлення причинно-наслідкових зв'язків. Батьки таких учнів і педагоги школи мають навчати дітей безпечної поведінки та дій у разі виникнення загрози. Особливо потрібно дбати про безпеку дитини з особливими потребами. Така дитина має знати, хто може прийти їй на допомогу з родичів, сусідів, фахівців, за потреби зуміти зателефонувати комусь із них. Тому педагоги Комунального закладу «Харківська спеціальна школа ім. В. Г. Короленка» Харківської обласної ради, працюючи в дистанційному режимі, продовжують дбати про безпеку учнів.

Важливо пам'ятати, що дитина з особливими освітніми потребами лише тоді відчуватиме себе в безпеці, коли з нею поряд буде доросла людина, коли вона житиме в безпечних стабільних умовах і коли знатиме, що таке безпечна поведінка, та вмітиме безпечно поводитися.

Рис. 5. Конкурс «Безпека під час війни»

Література

1. План роботи комунального закладу «Харківська спеціальна школа імені В. Г. Короленка» Харківської обласної ради на 2022/2023 навчальний рік. Харків, 2022. 140 с.
2. Безпечне освітнє середовище: нові виміри безпеки. URL: <https://sqe.gov.ua/bezpechne-osvitnie-seredovishhe-novi-vim/>
3. Безпечне освітнє середовище: підготовка закладів освіти до нового навчального року. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/bezpechne-osvitnye-seredovishe-pidgotovka-zakladiv-osviti-do-novogo-navchalnogo-roku>
4. Безпечне освітнє середовище закладу освіти. URL: <https://oplatforma.com.ua/article/2614-bezpechne-osvtn-seredovishche-zakladu-osviti>
5. Google Клас. URL: <https://classroom.google.com/u/0/>
6. YouTube. URL: <https://uk.economy-pedia.com/11030595-youtube>
7. Національна освітня платформа «Всеосвіта». URL: <https://vseosvita.ua/>
8. Освітній проєкт «На урок». URL: <https://naurok.com.ua/>